

Námítky obviněného

Stížnostní soud je ve věci hodnocení trvání existence vazebních důvodů povinen se vypořádat s konkrétními námitkami uplatněnými obviněným ve stížnosti a řádně odůvodnit své rozhodnutí ponechat jej ve vazbě. Nesplněním této přezkumné povinnosti stížnostní soud poruší právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 94/24 ze dne 20.3.2024)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele D. K., zastoupeného Mgr. T.V., advokátem, sídlem K., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. října 2023, č. j. 7 To 92/2023-5193, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. září 2023, č. j. 46 T 7/2023-5146, za účasti Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze, jako účastníků řízení, tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 30. října 2023, č. j. 7 To 92/2023-5193, bylo porušeno základní právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. října 2023, č. j. 7 To 92/2023-5193, se zrušuje. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadených rozhodnutí

- Ústavní soud v tomto nálezu zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze, ve kterém se tento soud řádně nevypořádal s námitkami obžalovaného ve stížnosti proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o propuštění z vazby. Vrchní soud se přitom dopustil stejného pochybení, kvůli kterému jeho dřívější rozhodnutí v téže věci Ústavní soud zrušil nálezem ze dne 15. 11. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2442/23.
- Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí obecných soudů. Stěžovatel tvrdí, že tato rozhodnutí jeho ústavně zaručená práva zakotvená v čl. 8 odst. 1 a 5 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a v čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
- Z ústavní stížnosti, jejích příloh a dalších listin, které si Ústavní soud vyžádal, plyne, že stěžovatel je na podkladě obžaloby státního zástupce Městského státního zastupitelství v Praze stíhán pro zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a pro zločin porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 odst. 1, odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 31. 7. 2022 sp. zn. 43 Nt 58/2022 byl stěžovatel vzat do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a) a c) trestního řádu.
- Stěžovatel požádal opakovaně o propuštění z vazby na svobodu. Napadená rozhodnutí se týkají jeho žádosti ze září 2023. Napadeným usnesením Městský soud v Praze zamítl žádost stěžovatele. Podle městského soudu nadále trvají vazební důvody podle § 67 písm. a) a c) trestního řádu. Městský soud dále nepřijal záruku za další chování stěžovatele nabídnuté manželkou stěžovatele a sdružením X, nepřijal písemný slib stěžovatele, zamítl návrh na nahrazení vazby dohledem probačního úředníka a zamítl návrh na nahrazení vazby uložením předběžného opatření spočívajícího v zákazu vycestování do ciziny a odevzdání cestovního pasu. Městský soud, konečně nepřijal ani peněžitou

záruku jeden milión korun učiněnou stěžovatelem.

5. Proti usnesení městského soudu podal stěžovatel stížnost, kterou vrchní soud napadeným usnesením jako nedůvodnou zamítl.

II. Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti tvrdí, že obecné soudy nesprávně vyhodnotily informace obsažené ve spisu, případně je zamlčely, nebo se jimi nezabývaly. Vrchnímu soudu jako soudu stížnostnímu vytýká, že se nezabýval jeho rozsáhlou argumentací ve vztahu k peněžitě záruce a kombinaci záruk jako adekvátního náhradního prostředku vazby. Tvrdí, že obecné soudy odůvodnily pokračování útěkové vazby pouze hrozbou výše trestu a blíže nespecifikovanými kontakty v zahraničí, což jsou stejné argumenty, které v červenci 2022 představovaly důvod pro vzetí do vazby. Důvodnost pokračování tzv. předstízně vazby soudy opřely o nereálnou konstrukci pokračování v těžce trestné činnosti, ke které by bylo třeba vstupní investice převyšující dvanáct milionů korun, což je mimo ekonomické možnosti stěžovatele.

7. Stěžovatel poukazuje na obecné principy pro posuzování potřeby dalšího trvání vazby, které vyplývají z judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Ústavního soudu, zejména pak na tzv. doktrínu zesílených důvodů. Za stěžejní pochybení obecných soudů považuje vypořádání a vyhodnocení nabízených záruk, zejména záruky peněžitě ve spojení s četnějším dohledem probačního úředníka a odevzdáním cestovního dokladu. Městský soud podle něj presumoval jeho vinu a předpokládal, že měl mít z údajné trestné činnosti značný finanční prospěch. Tento předpoklad považuje za pouhou spekulaci, která nemá oporu v dosavadním dokazování.

8. V souvislosti s argumentací městského soudu, že zajištěná peněžní hotovost svědčí o jeho zapojení do trestné činnosti, stěžovatel tvrdí, že se soud neseznámil dostatečně se spisem. Z něj má totiž vyplývat, že podstatná část těchto prostředků již byla vrácena jeho manželce a otci, přičemž dva svědci potvrdili, že hotovost pocházela od nich. Z toho dovozuje, že vazební soud vycházel z nepravdivých informací a z chybného závěru o jeho mimořádné majetnosti.

9. V návaznosti na důvody, kvůli kterým městský soud odmítl nahrazení tzv. předstízně vazby (nebezpečí pokračování v trestné činnosti), stěžovatel uvádí, že není jasné, jak by mohl pokračovat v trestné činnosti, pro kterou je stíhán. K tomu zjevně nemá technické ani ekonomické možnosti. K nelegální výrobě tabákových výrobků, ze které je stěžovatel obviněn, je potřeba zařízení v hodnotě přes dvanáct milionů korun. Toto zařízení bylo orgány činnými v trestním řízení zajištěno.

10. Vrchní soud podle stěžovatele rezignoval na odůvodnění usnesení. Nezohlednil, že proti usnesení městského soudu podal stěžovatel rozsáhlou argumentaci v písemném doplnění stížnosti. Vrchní soud nijak nevysvětlil, proč se ztotožnil se závěry městského soudu a proč jsou stěžovatelovy námitky nedůvodné.

11. Stěžovatel konečně upozorňuje, že v této vazební věci již Ústavní soud jednou rozhodoval. Nálezem ze dne 15. 11. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2442/23 Ústavní soud zrušil předchozí usnesení vrchního soudu, kterým vrchní soud zamítl stížnost proti jinému usnesení městského soudu o nepropuštění stěžovatele z vazby na svobodu. Ústavní soud to odůvodnil tím, že vrchní soud ignoroval obsah stížnosti. Přesto však vrchní soud tento neústavní postup zopakoval i v řízení o této žádosti stěžovatele o propuštění z vazby.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je

rovněž zastoupen advokátem podle § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona), neboť stěžovatel vyčerpal všechny procesní prostředky k ochraně svých práv.

IV. Shrnutí řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní soud si vyžádal části spisu vedeného u městského soudu pod sp. zn. 46 T 7/2023, a vyzval účastníky řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti (§ 42 odst. 3 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu).

14. Vrchní soud ani městský soud se k ústavní stížnosti nevyjádřily.

15. Ani Vrchní státní zastupitelství v Praze, ani Městské státní zastupitelství v Praze se k ústavní stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřila. V souladu s poučením, kterého se jim dostalo, lze mít za to, že se postavení vedlejšího účastníka oba orgány vzdaly (§ 28 odst. 2 a § 63 zákona o Ústavním soudu ve spojení s § 101 odst. 4 občanského soudního řádu).

16. Ústavní soud dospěl vzhledem k obsahu ústavní stížnosti k závěru, že není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od jednání nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Věcné posouzení ústavní stížnosti

17. Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) není další instancí v systému trestního soudnictví. Posuzování konkrétních okolností každé jednotlivé věci se zřetelem na učiněná skutková zjištění náleží trestním soudům, což je výrazem jejich nezávislého soudního rozhodování (čl. 82 odst. 1 Ústavy). Ústavní soud je však povinen posoudit, zda v řízení nebyly porušeny ústavně zaručené svobody nebo základní práva stěžovatele [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy].

18. V této vazební věci již Ústavní soud jednou rozhodl. Nálezem ze dne 15. 11. 2023 sp. zn. IV. ÚS 2442/23 zrušil usnesení vrchního soudu vztahující se k předchozí žádosti stěžovatele o propuštění z vazby. Nyní napadené usnesení vrchního soudu trpí stejnými nedostatky jako usnesení, které Ústavní soud v listopadu 2023 zrušil. Proto Ústavní soud v nynějším nálezu opakuje argumentaci, kterou již formuloval v nálezu IV. ÚS 2442/23. Třeba však předeslat, že nejde o případ nerespektování právě uvedeného nálezu. Vrchní soud totiž v nynější věci rozhodl ještě předtím, než jeho předchozí usnesení Ústavní soud zrušil (nyní napadené usnesení vrchního soudu je ze dne 30. 10. 2023, nález byl přijat o šestnáct dní později, Ústavní soud jej vyhlásil 21. 11. 2023, vykonatelným se stal nález o dva dny později).

19. Osobní svoboda představuje jednu z nejvýznamnějších základních svobod. Zásahy do ní musí být citlivé a přiměřené. Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, které stanoví zákon (čl. 8 odst. 1 Listiny), a nikdo nesmí být vzat do vazby, leč z důvodů a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu (čl. 8 odst. 5 Listiny). Ústavně zaručené právo na soudní ochranu a právo na spravedlivý (řádný) proces, zakotvená v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny, mimo jiné vyžadují, aby rozhodnutí státních orgánů byla řádně odůvodněna.

20. Podobně jako v předchozí věci IV. ÚS 2442/23 má Ústavní soud i nyní za to, že městský soud v bodě 12 usnesení ústavně souladným způsobem odůvodnil přetrvávající existenci důvodů tzv. útěkové vazby podle § 67 písm. a) trestního řádu. Městský soud argumentoval vysokým trestem, který stěžovateli hrozí a který se odvíjí od vysoké škody, která měla být způsobena trestnou činností (nelegální výrobou tabákových výrobků), na niž se stěžovatel podle obžaloby podílel (více než 110 miliónů Kč). Městský soud poukázal též na sofistikovaný způsob páčání trestné činnosti a vysokou míru utajení. Shromážděné důkazy podle městského soudu nasvědčují tomu, že má stěžovatel kontakty v zahraničí. Trestná činnost má přesah do více členských států Evropské unie, kam také

mířily nelegálně vyrobené cigarety. Jestliže za těchto okolností městský soud dovedl naplnění důvodů tzv. útěkové vazby, nemá tomu Ústavní soud co vytknout.

21. Názor o přetrvávající existenci důvodů předstížené vazby podle § 67 písm. c) trestního řádu odůvodnil městský soud opět způsobem, kterým měla být stíhaná trestná činnost páchána. Jejím cílem mělo být obohacení a získání zdroje finančních prostředků. Městský soud dále uvedl, že trestnou činnost by stěžovatel zřejmě páchal i nadále, nebýt zásahu orgánů činných v trestním řízení a zadržení stěžovatele (viz bod 13 usnesení městského soudu). Ústavní soud k tomu podotýká, že právě uvedené skutečnosti těžko mohou bez dalšího odůvodnit obavu, že stěžovatel bude pokračovat v trestné činnosti i v budoucnu. Při přijetí takové argumentační linie by důvod tzv. předstížené vazby bylo možné najít téměř ve všech případech stíhání majetkové trestné činnosti. Takovýto automatismus je nepřijatelný.

22. Naopak za (potenciálně) významný důvod pro existenci důvodů tzv. předstížené vazby považuje Ústavní soud úvahu městského soudu, že se na stíhané trestné činnosti podílely další osoby, které jsou stále neznámé totožnosti. Nelze proto vyloučit, že v trestné činnosti pokračují, což by stěžovateli v případě jeho propuštění na svobodu umožnilo se do této trestné činnosti opět zapojit (viz opět bod 13 usnesení městského soudu).

23. Městský soud dále argumentoval tím, že dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že u stěžovatele mohlo jít o podstatný zdroj jeho příjmů, na což ukazuje mimo jiné hotovost, která u něj byla zajištěna (opět bod 13 napadeného usnesení). V této souvislosti Ústavní soud nalezl první výrazný nedostatek v odůvodnění napadeného usnesení vrchního soudu. Stěžovatel totiž ve stížnosti proti usnesení městského soudu podrobně popisuje, komu byla část zajištěných peněžních prostředků vrácena, resp. od koho jiná část těchto prostředků pochází (podobně činí v ústavní stížnosti). Vrchní soud však na tyto námítky nereagoval a pouze obecně odkázal na odůvodnění usnesení městského soudu a na předchozí rozhodnutí v této věci. Žádné z předchozích rozhodnutí v této věci se však nezabývalo tím, komu byla jaká část zajištěných peněžních prostředků vrácena, resp. z jakých zdrojů tyto prostředky pocházejí.

24. Tento nedůsledný přístup vrchního soudu projevující se mechanickým a paušálním odkazováním na odůvodnění usnesení městského soudu a přehlížením konkrétních námitek stěžovatele se pak zásadním způsobem projevil v souvislosti s možností nahrazení vazby některým z opatření navržených stěžovatelem. Městský soud v bodě 20 usnesení konstatoval, že nahrazení vazby zákazem vycestování do ciziny spojené s odevzdáním cestovního pasu by mohlo fungovat pouze v kombinaci s přiměřenou peněžní zárukou. Zároveň vysvětlil důvody, proč se mu peněžitá záruka ve výši jednoho miliónu korun navrhovaná stěžovatelem v žádném případě nejeví jako dostatečná, resp. že přiměřená záruka by se musela pohybovat spíše v desítkách miliónů (bod 21 usnesení). Podle městského soudu vzhledem k velkému rozsahu nelegální výroby a distribuce tabákových výrobků lze předpokládat, že právě stěžovateli jako jednomu z hlavních členů skupiny podílejícím se na páchání této trestné činnosti plynul podstatný podíl na zisku. Městský soud v této souvislosti připomněl, že stíhanou činností měla být zkrácením spotřební daně způsobena škoda více než 110 miliónů korun.

25. Stěžovatel ve stížnosti proti usnesení městského soudu opět formuloval konkrétní námítky, jimiž brojil proti závěru o nedostatečnosti nabízené peněžité záruky. Tyto námítky se týkaly primárně jeho majetkových poměrů, ale též již zmíněného původu peněžních prostředků, jež u něj byly zajištěny. Stěžovatel dokonce odkazoval na konkrétní čísla listů trestního spisu, jejichž obsah měl potvrzovat jeho tvrzení. Jestliže za této situace vrchní soud opět jen paušálně odkázal na odůvodnění usnesení městského soudu (viz bod 25 usnesení vrchního soudu), rezignoval na povinnost řádně odůvodnit rozhodnutí o podané stížnosti.

26. Ústavní soud proto shrnuje, že v napadeném usnesení městského soudu neidentifikoval žádné

závažné vady, které by mohly založit neústavnost tohoto usnesení. Naopak vrchní soud téměř kompletně opomenul jasně a konkrétně formulované námitky stěžovatele. Namísto toho se opakovaně spokojil s paušálním a obecným odkazem na odůvodnění usnesení městského soudu. Vrchní soud tak učinil navzdory tomu, že stěžovatel ve stížnosti uváděl skutečnosti, kterými se městský soud nezabýval.

27. Ústavní soud připomíná, že z ústavně zaručeného práva na obhajobu (čl. 40 odst. 3 Listiny, čl. 6 odst. 3 Úmluvy) vyplývá mimo jiné právo obviněného podávat proti jednotlivým rozhodnutím orgánů činných v trestním řízení opravné prostředky tam, kde to zákon připouští. Je nezbytné, aby soud, který o opravném prostředku rozhoduje, v odůvodnění rozhodnutí náležitým způsobem rozebral všechny relevantní námitky ve stížnosti uvedené. Nelze se spokojit s tím, že soud v odůvodnění rozhodnutí pouze zopakuje námitky uvedené ve stížnosti, aniž by je následně rozebral a náležitě vysvětlil, proč jim soud nevyhověl (srov. nález IV. ÚS 2442/23, bod 28 a tam uvedenou judikaturu).

28. Ústavní soud podobně jako v předchozím nálezu IV. ÚS 2442/23 závěrem zdůrazňuje, že nepředjímá, zda jsou námitky stěžovatele důvodné, zda nadále přetrvávají jednotlivé vazební důvody a zda přichází v úvahu nahrazení vazby. Takový závěr musí učinit předně vrchní soud, ovšem po důkladném přezkoumání stížnosti.

29. Ústavní soud tak uzavírá, že napadeným usnesením vrchního soudu bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny). Ústavní soud proto podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu v této části ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení vrchního soudu podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil.

30. Zbývající část ústavní stížnosti (kterou se stěžovatel domáhal zrušení napadeného usnesení městského soudu) pak Ústavní soud podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)